

NUTQ MADANIYATI VA NOTIQLIK SAN'ATI TUSHUNCHASI

Boboxodjaev Rashidjon Xashimovich

*Toshkent davlat transport universiteti filologiya fanlari nomzodi, dotsent,
"Tahririy nashriyot va poligrafiya" bo'limi boshlig'i*

Annotatsiya: Mazkur maqolada rahbar uchun nutq madaniyatining ahamiyati tahlil qilinadi. Nutq madaniyati rahbarning samarali aloqa o'rnatishi, jamoani ilhomlantirishi, vaziyatlarga ta'sir o'tkazishi, ishonchli munosabatlar o'rnatishi va krizis holatlarida to'g'ri echimlar taklif qilishida muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Rahbarning aniq, ta'sirchan va tushunarli nutqi tashkilotda ish yuritish va strategik qarorlarni amalga oshirishda katta ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Rahbar, nutq madaniyati, samarali aloqa, motivatsiya, jamoa boshqaruvi, ishonch, qaror qabul qilish, krizis boshqaruvi.

Annotation: This article analyzes the importance of speech culture for leaders. Effective communication skills enable leaders to express their ideas, inspire teams, influence situations, build trust, and manage crises. A leader's clear, confident, and persuasive speech plays a key role in organizational productivity and strategic decision-making.

Keywords: Leader, speech culture, effective communication, motivation, team management, trust, decision-making, crisis management.

Insoniyat hayotida nutq madaniyati juda muhimdir, chunki u nafaqat ish jamoasini boshqarish, balki muvaffaqiyatga erishishda ham muhim rol o'ynaydi. Nutq madaniyatiga ega bo'lgan rahbarlarning ijtimoiy ta'siri, ishonchni ishlab chiqish va ta'sirchan qarorlar qabul qilish qobiliyati yuqori bo'ladi. Keling, rahbar uchun nutq madaniyatining asosiy ahamiyatlarini ko'rib chiqaylik:

1. *Samarali aloqa va ma'lumot etkazish.* Rahbarning samarali nutqi ularning o'z fikrlarini, maqsadlarini hamda strategiyalarini aniq va tushunarli ravishda etkazish imkonini beradi. Bu jamoada ish va muhim qarorlar bo'yicha aniqlikni ta'minlaydi. Nutq madaniyatiga ega bo'lgan rahbarlar o'z mafkuralarini ishonchli, ravshan va tez tushunarli qilib yoritishadi, shuning uchun jamoa a'zolari ularning qarorlariga ishonch bilan yondashishadi. 2. *Motivatsiya va ilhomlantirish.* Rahbar nutqi jamoa a'zolarini ilhomlantirish va ularni belgilangan maqsadlar uchun ishlashiga motivatsiya beradi. Aksariyat holatlarda, rahbarlar o'z nutqida ishning ahamiyatini, maqsadlarni va natijalarni ishonch bilan yoritib, jamoani o'ziga jalb qilib ularga ishonch tuyg'usini berishadi. Bu o'z navbatida ishning samaradorligini oshiradi. 3. *Vaziyatga ta'sir o'tkazish.* Nutq madaniyatiga ega bo'lgan rahbarlar tanqidiy vaziyatlarda, muammolarni hal qilish va ularga aniq yo'l ko'rsatishda muvaffaqiyatliroq bo'ladi. Ular aniq va sodda nutq bilan vaziyatni tushuntirib, o'z jamoasini yoki ijtimoiy auditoriyani qarorlarni qabul qilishga ishontirishadi.

4. *Ishonch va munosabatlar*. Nutq madaniyati rahbaming ishonchini oshirishga yordam beradi. Agar rahbar o'z fikrlarini aniq va ma'noli tarzda etkazsa jamoa a'zolari, hamkorlar va tashkilotning boshqa a'zolari ularga ishonch hamda hurmat bilan qarashadi. Shu tariqa nutq madaniyati professional va ijtimoiy munosabatlarni mustahkamlaydi. 5. *Krizis holatlarida faoliyat*. Krizis yoki muammo holatlarida rahbaming nutq madaniyati ayniqsa muhimdir. U aniq, oson tushunarli va ommaga ta'sir qiluvchi nutq orqali vaziyatni bartaraf etishga yordam beradi. Bu holatlarda rahbarning aniq va samarali nutqi turli xavf-xatarlarga qarshi yordamchi kuchi bo'ladi hamda jamoaga ishonchli qarorlar qabul qilishga ilhom beradi.

6. *Faoliyat yo'nalishini shakllantirish*. Rahbar o'z nutqi orqali tashkilotdagi ishlar va qarorlar to'g'risida ma'lumotlar tarqatib, jamoaga aniq yo'nalishlar ko'rsata oladi. Bu nafaqat qarorlarni qabul qilishda, balki ish jarayonini to'g'ri yo'nalishda olib borishda ham ahamiyatlidir.

Xulosa: Nutq madaniyati rahbarlik salohiyatining muhim tarkibiy qismidir. Samarali, aniq va ta'sirli nutq orqali rahbar jamoa bilan to'g'ri aloqa o'rnatiladi, ishonchli munosabatlar shakllantiriladi va muammoli vaziyatlarda to'g'ri echimlarni taklif qiladi. Bundan tashqari, rahbarning ilhomlantiruvchi nutqi jamoani maqsad sari etaklab, tashkilot faoliyatini samarali yo'naltirishga xizmat qiladi. Shuningdek, krizis holatlarida ham nutq madaniyati rahbarga ishonchli etakchi sifatida harakat qilish imkonini beradi. Shu bois, rahbarlar uchun nutq madaniyatini rivojlantirish tashkilot muvaffaqiyati uchun muhim omil hisoblanadi.

REFERENCES

1. Бабаходжаев, Рашид. "Некоторые методологические вопросы терминологии." учебная терминосфера по избранной специальности сборник материалов научно-практического семинара (2010).
2. Бабаходжаев Р. Русский пласт в гидронимии Ташкента и Ташкентской области //Современные проблемы филологии. – 2020.
3. Бабаходжаев Р. Русский пласт в гидронимии Ташкента и Ташкентской области //Современные проблемы филологии. – 2020.
4. Бабаходжаев Р. Проблемы славянской лексикологии и фразеологии //славянские языки: системно-описательный и социокультурный аспекты исследования. – 2017.
5. Суюнова Д.Д. Научно-теоретический подход к реализации цифровой трансформации внедрения корпоративного управления в акционерных обществах. (Актуальные проблемы развития бизнеса и предпринимчивости в условиях цифровой экономики, международная научно-практическая конференция, 23 декабря 2022 г.).

6. Суюнова Д.Д. Анализ состояния внедрения и развития цифровой экономики в Узбекистане. (Цифровая трансформация в бизнесе и экономике, международная научно-практическая конференция, 21 июня 2023 г.).

7. Суюнова Д.Д. Пути использования автоматизированной информационной системы управления в обеспечении эффективности корпоративного управления. (Цифровая трансформация в бизнесе и экономике, международная научно-практическая конференция, 21 июня 2023 г.).

8. Суюнова Д.Д. Использование цифровых технологий в совершенствовании корпоративного управления. (Цифровая трансформация в бизнесе и экономике, международная научно-практическая конференция, январь 2024 г.).

9. Babaxodjayev, Rashid. "Некоторые методологические вопросы терминологии." chebnaya terminosfera po izbrannoy spetsialnosti sbornik materialov nauchno-prakticheskogo seminara (2010).

10. Babaxodjayev R. Russkiy plast v gidronimii Tashkenta i Tashkentskoy oblasti //Sovremennye problemy filologii. – 2020.

11. Babaxodjayev R. Russkiy plast v gidronimii Tashkenta i Tashkentskoy oblasti //Sovremennye problemy filologii. – 2020.

12. Babaxodjayev R. Problemy slavyanskoy leksikologii i frazeologii //slavyanskie yazyki: sistemno-opisatelnyy i sotsiokulturnyy aspekty issledovaniya. – 2017.

13. Boboxodjaev R. X. Primenenie interaktivnykh metodov pri distansionnom obuchenii russkomu yazyku //Uzbek scholar journal. – 2022. – t. 10. – s. 179-182.

14. Boboxo'Jayev R. H. Learning foreign languages online //Science and Education. – 2022. – T. 3. – №. 6. – S. 840-845.

15. Babaxodjayev R. Kommunikativnyeosobennosti funkcionirovaniya evfemizmov //sodrujestvo yazykov sodrujestvo kultur. – 2017.

16. Boboxodjaev R. X. Primenenie interaktivnykh metodov pri distansionnom obuchenii russkomu yazyku //Uzbek Scholar Journal. – 2022. – T. 10. – S. 179-182.

